

Det lille forlag Pressto har i efteråret 2015 udgivet journalisten Simon Kratholm Ankjærgaards bog om borderline, henvendt til både patienter og pårørende. På mange måder et yderst sympatisk og meningsfuldt projekt, i lyset af manglen på "brugervenlig" og tilgængelig litteratur på dette område, direkte henvendt til målgruppen og pårørende. Og ikke mindre sympatisk af, at forfatteren er gift med en kvinde, der undervejs i hans skriveproces fik stillet diagnosen borderline, hvilket han åbent deler i sin introduktion til bogen.

Tidligere danske udgivelser, der ligeledes er tiltænkt patienter og pårørende, inkluderer *Borderline – forståelse, behandling og psykoedukation*, redigeret af Morten Kjølbye og Rikke Boye (Hans Reitzel, 2010). Denne tager dog et tydeligt (psykolog)fagligt afsæt i beskrivelser af symptomer og vanskeligheder ved denne lidelse og bruger primært cases som illustrationer af fænomener. Som kliniker i daglig kontakt med målgruppen af personlighedsforstyrrede, særligt personer med borderline, var det derfor med en vis forhåbning om en mere lettilgængelig beskrivelse af "virkeligheden set indefra", at jeg tog fat på læsning af bogen, da jeg dagligt møder et stort behov for dette hos mine patienter.

Ideen er god – at tage afsæt i 16 borderline-ramtes egen beretning om deres liv og deres lidelse samt i en gruppe pårørendes perspektiv på samme. Vi hører gennem 11 kapitler om diagnosen, dens historiske rødder, betydningen af arv og miljø, vanskelighederne i nære relationer, typiske problemer i forhold til uddannelse og arbejdsmarked, selvskade, (forsinkede) veje til diagnosticering, om forskellige behandlingsmetoder samt endelig om et helt forløb gennem diagnosticering og behandling. Afslutningsvis et digt om at have borderline skrevet af en af bogens interviewpersoner.

Bogens styrke er de fyldige beskrivelser fra de interviewede; deres erfaringer og refleksioner over deres opvækstvilkår, deres proces igennem ungdom og voksenliv, vanskelighederne med at være med sig selv og andre og få fodfæste i livet. Deres forskelligartede stemmer og formuleringer indfanger og belyser både lidelsen og det erkendelsesarbejde, der er forbundet med at starte i behandling på en fin og præcis måde. Et citat "indefra" af Betina om tiden, inden hun fik stillet diagnosen: *"Jeg opfattede jo mig selv som hende, der altid reagerede anderledes end andre – men jeg troede, at det var sådan, mit liv skulle være. Jeg har altid følt, at jeg levede parallelt med andre. Jeg var aldrig en del af gruppen eller fællesskabet. Hverken i familien, i skolen eller på arbejde. Jeg havde vænnet mig til at klare mig igennem livet alene – og jeg var blevet god til det".*

De interviewedes beskrivelser fremstår uredigeret i kursiv, ofte i lange passager over adskillige sider, og det fungerer godt, fordi man får en fornemmelse af den person, der fortæller. Citaterne er samtidig forsøgt selekteret, så de illustrerer det givne tema, der behandles i kapitlet. Dette er imidlertid bogens svaghed, idet forfatterens egne perspektiver her blander sig i forsøget på at skabe sammenhæng og overblik for læseren. Forfatteren kommenterer citaterne med forklarende stemme, der analyserer og udlægger de medvirkendes udsagn. Disse betragtninger er imidlertid mange steder idiosynkratiske eller teoretisk farvet (formentlig influeret af de professionelle kilder, som forfatteren undervejs har været i kontakt med fra behandlingssystemet). Her omtales eksempelvis adskillige psykologiske konstruktioner som *matter of fact*, som konkret eksisterende størrelser, der er "fakta" i forhold til borderline: Det være sig "umodne forsvarsmekanismer", "splitting", "devaluering", "sort hvid tænkning", der kommer til at lyde som reelt eksisterende og konkrete størrelser – som var det en knogle-fraktur. Uanset at disse fænomener kan hævdes at "eksistere", kan manglen på eksplicit tydeliggørelse af, at der er tale om en forklaringsmodel/teoretisk konstruktion, forvirre eller irritere læseren. Ikke mindst den borderline-ramte, der (apropos!) netop i forvejen kan være tilbøjelig til en alt for konkret selvforståelse. En af mine patienter gav – efter at have læst bogen – spontant udtryk for, at hun var blevet rystet ("*er jeg virkelig sådan?!*"), da hun ikke kunne se, hvordan nogen anden nogensinde skal kunne holde ud at være hende nær, "*når jeg er på den måde*". Den objektiverende, forklarende sprogbrug lægger en dæmper på læserens egen refleksion over beskrivelserne og tager lidt patent på, hvordan vi skal forstå dem. Behovet for forklaring er måske forståeligt i forhold til bogens sigte, men det kunne have været klædeligt med en åbenhed omkring forfatterens eget udgangspunkt – og at der findes flere måder at forstå, italesætte og begrebsliggøre lidelsen på.

Man skal således ikke læse bogen for et fagligt indblik i lidelsen og dens behandling. Diagnosen "borderline" nuanceres og problematiseres ikke. Det komplekse forhold mellem arv og miljø i forhold til udviklingen af lidelsen fremstilles manglefuldt og forenklet. Bogens løfte om "viden om de nyeste behandlingsmetoder" indfries ganske utilstrækkeligt (25 linjer på at forklare MBT, 1 side på kognitiv terapi, 6 sider på DAT).

Med dette forbehold er bogen et interessant og nytænkende forsøg på at skabe en mere subjektivt forankret litteratur til både patienter og pårørende, hvor deres stemmer kommer ufiltreret til udtryk. Beskrivelsen af deres vanskeligheder "indefra" rammer flere steder plet og vil være særdeles genkendelig for målgruppen og deres pårørende. Bogen kan som sådan varmt anbefales; men husk at tal om, hvad den sætter i gang.

Nana Lund Nørgaard
Autoriseret psykolog, Psykoterapeutisk Center Stolpegård